

Dešavanja naroda u arapskom i muslimanskom svijetu iz eurocentričnih krugova koji na sve događaje u svijetu gledaju samo na osnovu vlastitog historijskog iskustva nazvana “Arapskim proljećem” probudila su pomiješane emocije sreće i straha, nade i neizvjesnosti, kako u regionu tako i širom svijeta. I u bh. javnosti dešavanja u arapskom svijetu su detaljno praćena u prvim danima, kada je izgledalo da se arapski režimi ruše kao kule od karata. Mnogo šta je rečeno i napisano, ali kako se situacija počela usložnjavati i komplicirati, i kako su vijesti o protestima i oružanim pobunama u arapskim zemljama “zagušene” nekim drugim bitnim temama, interes javnosti i akademskih krugova je počeo jenjavati, bez da je iko uspio istinski objasniti šta se uistinu tamo desilo i šta se dešava. Danas, pored agencijskih vijesti koje nam govore o novim NATO bombardovanjima i ubistvima demonstirana, samo se mogu čuti spekulacije o tome šta bi se u budućnosti moglo desiti sa arapskim državama i društvima. Najviše se, naravno, spekuliše o ulozi koju će politički islam imati u tim procesima.

Od analitičara se traži da budu “proroci”, iako ozbiljni analitičari na to nikada neće pristati. Oni bi nam trebali ponuditi kvalitetnu analizu stvarnog stanja i pomoći nam da doznamo šta se uistinu dešava na terenu.

Zato, bez obzira na to kojom dinamikom će se odvijati događaji na Bliskom Istoku i Sjevernoj Africi, bitno je primijetiti kako je poruka sa “arapske ulice” odaslana vladajućim režimima. Vrijeme u kojem su tamošnji narodi bez pogovora trpjeli diktature sada je iza nas. Ovo je i poruka onima koji će eventualno u novim okolnostima upravljati tim državama da ne računaju na uvođenje vlastitih diktatura i nesloboda u ime nekih novih ideala, pa i onih vjerskih. Demonstranti traže vlast koja će biti podložna kritici i odgovorna pred ljudima u čijem interesu treba da djeluje.

I upravo je zahtjev da se napokon čuje glas obespravljenih i isključenih masa jedino što se prepoznaje kao najmanji zajednički imenitelj vala demonstracija i protesta koji su zahvatili brojne zemlje tog dijela svijeta, od Egipta, Tunisa, Sirije, Libije, Irana, preko iračkog Kurdistana, Jordana, Bahreina, Jemena, Alžira, Maroka pa sve do Obale Slonovače. Taj val nezadovoljstva u različitim zemljama, i pored niza identičnih zahtjeva, ima i svoje specifičnosti u odnosu na društvene posebnosti svake od zemalja. Tako dok su u nekim zemljama islamisti predvodnici narodnog nezadovoljstva, u Iranu se te iste mase suprotstavljaju teokratskoj diktaturi. Dok u Iraku suniti koriste momentum narodnog nezadovoljstva kako bi skrenuli pažnju na to da su diskriminirani u državi u kojoj sve više vlasti ima šiitska većina, u Bahreinu se šiitska većina buni protiv dominacije vladajuće sunitske manjine. U svakoj od tih zemalja počinju “ispadati kosturi iz ormara” i dugo potiskivani problemi izbijaju na površinu sa samo jednom jasnom porukom: došao je *dan gnjeva naroda* (dan u kojem su Egipćani pokušali izvršiti konačan pritisak na predsjednika da odstupi sa vlasti nazvali su baš tako- *jamul-gadab* ili dan gnjeva). U Saudijskoj Arabiji žene ovih dana vode jednu od najhrabrijih borbi žena u jednoj muslimanskoj državi za njihova građanska i vjerska prava. Istovremeno, neke druge arapske države poput Alžira i Jordana počinju sa ozbiljnim reformama kako bi preduprijedile neredne i sačuvala sigurnost poretka.

Tačno je da se na iste događaje u tim zemljama, ali i širom svijeta, gleda iz različitih uglova i da iznenadnim smjenama režima različiti ideolozi slijeva i zdesna vide dokaze za vlastitu teoriju društvenih procesa, ali i priliku da nezadovoljstvo masa instrumentaliziraju za vlastiti interes i da ga zarad vlastitih ciljeva ideologiziraju. Tako je zanimljivo vidjeti kako npr. ljevičari

široj Evropi, pa i našeg regiona, u tome šta se dešava u arapskim zemljama vide pobunu proleterijata protiv "omražene buržoazije" i "američkog imperijalizma", dok istovremeno radikalni islamisti na internet stranicama i forumima u istim događajima vide konačan slom *taguta* (silnika koji uzurpiraju Božije pravo i umjesto Njega vladaju ljudima), treći, pak, u svemu vide još jedan dokaz superiornosti neoliberalne ekonomije i demokratije koja je kroz otvorene granice i slobodnu trgovinu "izvezla" i "our way of life" uz prateće vrijednosti demokratskog društva.

Realnost na terenu i struktura demonstancija, te razlozi zbog kojih su se našli na ulicama teško da idu u prilog bilo kojoj od barem ove tri spomenute ideologije. Malo koji seljak (arapski felah) ili stanovnik predgrađa koji je u Kairo, Manilu, Deru, Bengazi ili bilo koji drugi grad došao da svrgne "faraona novog doba" zna išta o sukobljenim ideologijama i vizijama svijeta o kojima naglabaju arapske i svjetske elite. Tim ljudima je dosta nesloboda, besperspektivnosti, korupcije koja se uvukla u sve pore života, nezaposlenosti i siromaštva. Oni ne znaju kako to riješiti i, prema prvim istraživanjima, nisu ni sigurni ko bi to mogao znati, ali oni od vlasti žele više i žele priliku da se i oni pitaju o tome šta se s njihovim životima dešava. I upravo je to najbitniji iskorak koji su ova društva napravila, iako je teško predvidjeti koliko će ti procesi trajati i koju ideološku ili drugu formu će u konačnici poprimiti, te da li će neko te revolucije "kidnapovati". Kakogod, narodi arapskih zemalja su napokon počeli bivati faktor političkih procesa i postepeno preuzimati vlastitu sudbinu u svoje ruke. Čini se da će, bez obzira na sve probleme, muslimani i drugi građani koji sa njima žive u tom dijelu svijeta napokon početi preuzimati odgovornost za vlastite države i živote.

Naravno, uz svaku slobodu ide i odgovornost, a sa njom svakako i neizvjesnost.

I u Bosni i Hercegovini se na sve što se dešava u tom dijelu svijeta gledalo, naročito u prvim danima revolucije, sa posebnom pažnjom, ne samo radi kurioziteta i ekonomskog interesa kojeg BiH i neke njene firme imaju u tom dijelu svijeta, nego i zbog historijski potvrđene zainteresovanosti muslimana ovih prostora za ono što se u zemljama sa muslimanskom većinom dešava. *Novi Muallim* u ovom broju daje svoj doprinos rasvjetljavanju zamršenih činjenica i pokušava odgovoriti na pitanje šta se uistinu dešava u arapskom svijetu i to kroz stavove naših eminentnih stručnjaka i diplomata sa bogatim iskustvom i poznavanjem prilika u zemljama zahvaćenim nemirima. U rubrici "Muallimov forum" moći ćete pročitati izlaganja gostiju predavača sa 11. foruma Bošnjačkog instituta o temi "Šta se zbiva u arapskom svijetu?" koji je održan u prostorijama instituta 28. marta 2011. godine. Moderator foruma bio je dr. Dževad Hodžić, a njegovi sagovornici bili su Nusret Čančar, bivši ambasador naše zemlje u nekoliko arapskih zemalja, zatim poznati bosanskohercegovački novinar, publicist i ambasador sa velikim diplomatskim iskustvom, Hajrudin Somun, te profesor dr. Fikret Karčić, stručnjak za historiju prava i čovjek koji je svojim dosadašnjim angažmanom pokazao zavidno poznavanje prilika u muslimanskom svijetu.

Ovaj broj *Novog Muallima* će ostati i kao neka vrsta historijskog svjedoka o tome kako se na dešavanja u arapskom svijetu gledalo iz bosanskohercegovačke perspektive i kakva su očekivanja od arapske revolucije imali bh. intelektualci i ulema. Historija će njihove stavove potvrditi ili demantirati.

Muhamed JUSIĆ